

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce: A. B., zastoupený Mgr. Sofií Pondikasovou, advokátkou se sídlem Brno, Tř. kpt. Jaroše 28, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2004, čj. 36 Az 638/2003 - 16,

takto:

I. **Kasační stížnost se zamítá.**

II. **Žalovavému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**

III. **Odměna advokátky Mgr. Sofie Pondikasové se určuje částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.**

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 14. 3. 2003, čj. OAM-7593/VL-20-ZA08-2001. Tímto (posledně uvedeným) rozhodnutím nebyl stěžovateli podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) udělen azyl a současně bylo vysloveno, že se na něj nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalobce nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti a jejím doplnění uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Konkrétně uvádí, že dle jeho názoru krajský soud nesprávně posoudil právní otázku týkající se interpretace a aplikace ustanovení § 12 zákona o azylu. Dodal, že v průběhu řízení uvedl, že Ukrajinu opustil z důvodu pronásledování soukromými osobami, proti němuž jej ukrajinské úřady nedokázaly ochránit; je přesvědčen, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Stěžovatel svá tvrzení odůvodňuje odvoláním se na názor v Příručce postupů a kriterií pro určování právního postavení uprchlíků, konkrétně upozorňuje na čl. 65 a čl. 43, které i cituje. Nepovažuje za správný závěr soudu, že by ochrana formou azylu měla být poskytována pouze občanu prchajícímu ze své vlasti před výkonem státní moci, jenž se sám stal obětí bezpráví. Soud při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí chybně posoudil právní otázku týkající se interpretace pojmu pronásledování, což mohlo vést k nesprávnému posouzení závěrů správního orgánu ohledně otázky, zda stěžovatelem uváděné skutečnosti mohou svědčit o tom, že jeho obavy z pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o azylu jsou odůvodněné. Je toho názoru, že mu měl být udělen humanitární azyl dle § 14 zákona o azylu, neboť jde na jeho straně o důvody zvláštního zřetele (hrozí mu i zabití), nebo alespoň u něho měla být konstatována překážka vycestování dle § 91 z důvodu hrozby ponižujícího či nelidského zacházení (a to nejen ze strany osob soukromých, ale i z vyšetřování státními orgány a z důvodu možného uvěznění v nelidských a život ohrožujících podmínkách). Proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; rovněž požádal o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní

rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

K tomu ze správního spisu vyplynulo, že dne 5. 8. 2001 podal stěžovatel žádost o udělení azylu a protokol o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu byl proveden dne 7. 3. 2002 na pracovišti OAMP Zastávka u Brna. Žádost stěžovatel odůvodnil tím, že s kamarádem založil na Ukrajině firmu; za rok a půl přišli lidé z mafie a chtěli po nich peníze za umožnění podnikání, oni odmítli mafii zaplatit. Za týden stěžovatele chytili na ulici a zbili ho, za další týden zbili i jeho kamaráda. Kamarád se rozhodl zaplatit, ale stěžovatel neměl peníze, takže nezaplatil; proto opustil svou vlast. Na otázku, co by stěžovateli hrozilo v případě návratu na Ukrajinu, odpověděl, že by neměl kam jít a neví, co by se stalo. Stěžovatel v protokolu výslovně potvrdil, že uvedl všechny důvody, které ho vedly k odchodu ze země původu a o které opírá svůj návrh na zahájení řízení o udělení azylu. Žalovaný svým rozhodnutím ze dne 14. 3. 2003, čj. OAM-7593/VL-20-ZA08-2001 stěžovateli azyl neudělil z důvodu nesplnění podmínek ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomu podal stěžovatel žalobu, ve které zdůraznil stejné skutečnosti jako v kasační stížnosti. Dále stěžovatel namítal porušení ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., správní řád, neboť napadené rozhodnutí není v souladu se zákonem a nevyšlo ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Odůvodnění napadeného rozhodnutí stěžovatele nepřesvědčilo o správnosti postupu žalovaného, který se podle názoru stěžovatele nevypořádal se všemi provedenými důkazy. V žalobě stěžovatel navrhl, aby soud zrušil rozhodnutí žalovaného a věc vrátil zpět k dalšímu řízení. Rozsudkem Krajského soudu v Brně byla žaloba proti rozhodnutí žalovaného zamítnuta jako nedůvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena.

Nejvyšší správní soud shledal kasační námitku ohledně nesprávného posouzení právní otázky v daném případě nedůvodnou.

Uvádí-li stěžovatel potíže se soukromými osobami, jež mu na Ukrajině vyhrožují, je nutno odkázat na judikaturu Nejvyššího správního soudu, který ve svém rozsudku ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 4 Azs 5/2003, vyslovil, že *žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami („mafií") v domovském státě, spočívající ve vydírání žadatelky a ve výhružkách žadatelce a její dceři pro žadatelčiny podnikatelské aktivity, je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná. Důvodem pro udělení azylu mohou být pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se žadatelka skutečně domáhala poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout.* Případ stěžovatele je obdobný a vzhledem k tomu, že hrozba pronásledování (v obecném smyslu slova) ze strany soukromých osob, byla v dané věci jediným stěžovatelovým argumentem pro tvrzené pronásledování, přisvědčuje Nejvyšší správní soud krajskému soudu i žalovanému, že tento stav skutečně nelze považovat za pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, zvláště když se stěžovatel ani nepokusil domoci svých práv v domovském státě. Pouhá stěžovatelova domněnka, že by mu státní orgány stejně nepomohly, není dostačující pro závěr, že by příslušné státní orgány zůstaly skutečně nečinné. Ustanovení § 12 zákona o azylu umožňuje udělit azyl cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Tyto důvody u stěžovatele naplněny nejsou a Krajský soud v Brně se v napadeném rozsudku řádně s právním posouzením vypořádal.

Stejně tak nedůvodná je námitka týkající se neudělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Smysl institutu humanitárního azylu podle citovaného ustanovení spočívá v možnosti správního orgánu udělit azyl i v situacích, kdy není naplněn žádný z taxativně uvedených důvodů v ustanovení § 12 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní" azyl neudělit. Správní orgán tak může podle ustanovení § 14 zákona o azylu rozhodnout za použití správního uvážení o udělení azylu z humanitárních důvodů nejen v případech, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofu), ale i v případech, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Udělení tzv. humanitárního azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu je pak věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na jeho udělení není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Soudu tak nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli; to je v pravomoci správního orgánu. Soud

rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem a nedopustil se správní libovůle. V daném případě stěžovatel o udělení azylu z humanitárního důvodu nepožádal a správní orgán tuto možnost proto vážil jen z obecného hlediska, když vycházel z tvrzení o důvodech azylu. Výsledek posouzení pak, byť velmi stručně, vyjádřil v odůvodnění svého rozhodnutí. Podle názoru Nejvyššího správního soudu není rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné, a ani jinak nelze žalovanému ani krajskému soudu cokoli vytknout, neboť i v tomto případě byl jejich postup v souladu se zákonem.

Stěžovatel rovněž uvádí, že byla nesprávně posouzena existence překážky vycestování, neboť v případě jeho návratu do vlasti mu bezpochyby hrozí nebezpečí a je tak důvod pro vyslovení překážky vycestování ve smyslu zákona o azylu. Při hodnocení této žalobní námitky je třeba vyjít z ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu, podle kterého povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Podmínky uvedené v § 91 zákona o azylu, při jejichž splnění je dána překážka vycestování, tak nejsou totožné s těmi, které jsou zkoumány z hlediska § 12 zákona o azylu, a soud se těmito podmínkami musí zabývat samostatně. S přihlédnutím k důvodům, které byly uplatněny jako důvody pro udělení azylu, k informacím o zemi původu stěžovatele a k předmětnému ustanovení zákona o azylu krajský soud uzavřel s tím, že žalovaný rozhodl v souladu se zákonem, neboť žádná z překážek vycestování není dána. V dané věci stěžovatel spatřuje existenci překážky vycestování v tom, že mu ve vlasti hrozí nebezpečí ze strany soukromých osob. Nejvyšší správní soud ani tuto jeho námitku neshledal důvodnou, neboť žádná z podmínek pro vyslovení překážky vycestování uvedených v § 91 zákona o azylu není splněna. Obavu stěžovatele z jednání soukromých osob totiž pod uvedené ustanovení podřadit nelze a zákonem taxativně stanovené podmínky nelze rozšiřovat.

Ke stížnostní námitce stěžovatele, kterou se odvolává na čl. 65 a čl. 43 Příručky postupů a kriterií pro určování právního postavení uprchlíkům, nemůže Nejvyšší správní soud s ohledem na dikci ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. přihlédnout, neboť tuto námitku stěžovatel poprvé uplatnil až v kasační stížnosti, ačkoli mu nic nebránilo ji uplatnit v řízení před krajským soudem.

Krajský soud v Brně tak nepochybil, když žalobu jako nedůvodnou zamítl. Nejvyšší správní soud neshledal naplnění důvodu kasační stížnosti uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovateli byla pro toto řízení před soudem ustanovena zástupcem advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátky částkou 2x 1000 Kč za dva úkony právní služby – převzetí a příprava věci a písemné podání soudu týkající se věci samé a dále 2 x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s ustanovením § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b) a d) a § 13 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. srpna 2005

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu